

היום נלמד בעזרת ה':

שבועות דף י

(בעמוד הקודם)

למדנו במשנה - ר' מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה כו': השעיר החיצון של יום כיפור, שעיר ראש חודש, ושעירי הרגלים, מכפרים על כל סוגי טומאת מקדש וקודשיו. (חוץ מ'יש בה ידיעה בתחילה ובסוף' שיש עליה קרבן מיוחד).

אמר ר' חמא בר ר' חנינא: טעמו של רבי מאיר, כתוב בקרבנות של המועדים **"ושעיר"** והאות ו' מלמדת שכל אחד לומד מחבירו, שהרי הכלל הוא 'ויו' מוסיף על ענין ראשון'.

קסלקא דעתך: הגמרא הבינה שכל אחד לומד מחבירו. דהיינו סדר המועדים בתורה הוא - ראש חודש, פסח, שבועות, ראש השנה, יום כיפור, סוכות, שמיני עצרת. מתוך הרשימה יש לנו שלושה מועדים שהשעיר שלהם מכפר על טומאה. א. שעיר ראש חודש מכפר על אדם טהור שאכל קודשים טמאים. ב. שעיר החיצון של יו"כ מכפר על טומאת מקדש וקודשיו (טמא שאכל קודש או נכנס למקדש), באופן של 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף'. ג. שעירי הרגלים מכפרים על טומאת מקדש וקודשיו באופן של 'אין בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'.

ואם כן את הכפרה הראשונה מלמד ר"ח לפסח, ופסח לשבועות, וכן הלאה. את הכפרה השניה מלמד יום כיפור לסוכות קדימה עד שמ"ע, וכן אחורה לראש השנה עד פסח. וכן הכפרה השלישית מלמדת קדימה ואחורה.

קושיא: **והאמר ר' יוחנן וכו':** בכל התורה כולה ניתן ללמוד דבר, ממי שבצעמו למד את הדבר ממקום אחר. חוץ מבקודשים. ואם כן פסח לא יכול ללמד לשבועות את מה שהוא למד מראש חודש, וכן הלאה.

תירוץ: **הא לא קשיא כולו מקמא גמרי:** אין כוונת רבי מאיר שכל אחד לומד מחבירו, אלא כל המועדים לומדים ממקור אחד. דהיינו א. כולם לומדים מראש

חודש את הכפרה שלו, ולכן כולם מכפרים על טהור שאכל קודש טמא. ג. וכולם לומדים מיום כיפור את הכפרה שלו, ולכן כולם מכפרים על 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף'. ג. וכן כולם לומדים מהרגלים, ולכן הם מכפרים על 'אין בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'.

קושיא: **תינח כל דכתב ביה וכו':** כל זה היה טוב אם היה כתוב בכל המועדים "ושעיר", הבעיה היא שבשכונות וביוה"כ לא כתוב "ושעיר" אלא "שעיר". ואם כן איך הם ילמדו את הכפרה מהמועדים האחרים?

אלא אמר ר' יונה אמר קרא "אלה תעשו לה' במועדיכם" הוקשו כל המועדים כולן זה לזה: ולכן כולם מכפרים על מה שכל אחד מהם מכפר.

קושיא: **והא ראש חודש לאו 'מועד' הוא:** כי הוא לא כתוב ב'פרשת המועדים' שבפרשת אמור. ואם כן הוא לא יכול להיות בהיקש של "במועדיכם"! **תירוץ:** **איברא וכו':** באמת ר"ח גם נקרא 'מועד' וכמו שאמר אב"י.

במסכת תענית כתוב שיום ט' באב הוא היום שבו המרגלים הוציאו את דיבת הארץ רעה וכל העם בכו, ובגלל כך הקב"ה קבע את היום הזה ליום בכיה לדורות שבו נחרב בית המקדש.

אב"י מבאר שהתאריך שבו חזרו המרגלים יצא בט' באב, בגלל שבאותה השנה מילאו את חודש תמוז ועשו אותו שלושים יום (ולא חודש חסר של 29 יום). נמצא שה'מועד' הנוסף שקראו באותה השנה, דהיינו היום הנוסף של ראש חודש אב (כי בחודש מלא יש שני ימי ראש חודש), גרם 'לשבור את בחורי' ביום ט' באב.

אמר רבי יוחנן: רבי מאיר מודה שה'שעיר הפנימי' של יום כיפור אינו מכפר על מה שכפרים שלושת הנ"ל (ר"ח, שעיר החיצון של יו"כ, ורגלים). וכן שלושתם לא מכפרים על מה שהוא מכפר. דהיינו השעיר הפנימי מכפר רק על 'יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'. וכל אחד משלושת הנ"ל מכפר רק על טהור שאכל קודש טמא, על 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף', ועל 'אין בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'.

הוא אינו מכפר כפרתו וכו': ורבי יוחנן מבאר מדוע. נאמר בשעיר הפנימי "וְכָפַר אֹהֶרֶן עַל קִרְיָתוֹ **אֶחָד** בַּשָּׁנָה מִדָּם חַטָּאת הַכֹּפֵּרִים, **אֶחָד** בַּשָּׁנָה יִכָּפֵר עָלָיו לְדִרְתֵּיכֶם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא לָהּ". מה'אחת' שנאמר בתחילת הפסוק לומדים שהשעיר הפנימי מכפר רק כפרה אחת, ולא על עוד דברים. ומה'אחת בשנה'

שנאמר בסוף הפסוק לומדים שרק פעם אחת בשנה יש כפרה על מה שהוא מכפר, וממילא אין עוד מי שיכפר על מה שהוא מכפר.

תניא נמי הכי וכו': הברייתא מפרטת בשיטת רבי מאיר, על מה מכפרים שעירי ר"ח שעירי הרגלים ושעיר החיצון. הברייתא לא כותבת גם את השעיר הפנימי באותה רשימה, וכן לא את מה שהוא מכפר עליו (דהיינו "יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף"). מוכח שהוא לבדו מכפר על זה ורק על זה.

*

למדנו במשנה - היה ר' שמעון אומר שעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל את הטמא כו': שעירי ר"ח מכפרים על טהור שאכל קודש טמא. ושעירים של רגלים מכפרים על 'אין בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'. ושעיר (החיצון) של יום כיפור מכפר על 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף'. זו דעת ת"ק בשם רבי שמעון.

הגמרא מבארת מדוע כל אחד מהשעירים הללו לא מכפר גם על מה שמכפר חבירו.

שאלה: בשלמא דראשי חדשים: מובן מדוע שעיר ר"ח לא מכפר על מה שרגלים מכפרים, כי כתוב בשעיר ר"ח "ואותה נתן לכם לשאת את עון קודש" רק על עון אחד הוא מכפר ולא על שני עוונות. והיינו שהוא מכפר רק על טהור שאכל קודש טמא. אבל השאלה היא מדוע שעירי רגלים לא יכפרו על מה שמכפר שעיר ר"ח?

תשובה: אמר קרא וכו': נאמר בפסוק הנ"ל "ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה", דוקא השעיר של ר"ח ניתן לכפר על העון (של טהור שאכל קודש), ואין קרבן אחר שיכפר על העון הזה.

בשלמא דרגלים: מובן מדוע שעירי רגלים לא מכפרים על מה שמכפר שעיר של יום הכיפור, כי בשעיר של יום כיפור נאמר "אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם" והיינו שהכפרה שמכפר שעיר יום כיפור תהיה רק פעם בשנה על ידי השעיר ולא יותר. אבל מדוע שעיר של יום הכפורים לא מכפר על מה שמכפרים שעירי הרגלים?

אמר קרא וכו': נאמר בשעיר של יום כיפור "יכפר אהרן על קהנתו אחת בשנה מִדַּם הַטָּמֵא הַכֹּפְרִים" השעיר מכפר רק על דבר אחד ולא על מה שמכפרים שעירי הרגלים.

קושיא: והא כי כתיב 'אחת' בשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב: הרי הפסוק הנ"ל נאמר על שעיר הפנימי של יום כיפור, ואילו אנחנו מדברים על השעיר החיצון. תירוצ: אמר קרא "שעיר עיזים אחד חטאת (הוא שעיר החיצון) מלבד חטאת הכפורים (הוא השעיר הפנימי)". הפסוק מקיש את שניהם זה לזה, ולכן אנו דורשים את מה שנאמר בפנימי (שהוא מכפר רק על דבר אחד ולא על שעירי הרגלים), גם על החיצון.

*

למדנו במשנה - רבי שמעון בן יהודה אומר משמו כו': לדעת רבי שמעון בן יהודה בשם רבי שמעון שעירי ר"ח מכפרים על טהור שאכל קודש טמא. שעירי רגלים מכפרים גם עליו וגם על טומאת מקדש וקודשיו ש'אין בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף'. ושעיר (החיצון) של יום הכיפורים מכפר גם על שניהם, וגם על 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף'.

קושיא: **מאי שנא דראשי חדשים דלא מכפרי אדרגלים וכו':** הגמרא שואלת מדוע לדעת רבי שמעון בן יהודה שעירי הרגלים מכפרים על מה שמכפר ר"ח? והרי מאותו הפסוק שלומדים ששעיר ר"ח לא מכפר על מה שמכפרים הרגלים, לומדים גם ששעירי הרגלים לא מכפרים על מה שמכפר שעיר ר"ח. וכמו שביארה הגמרא מקודם את דעת ת"ק בשם רבי שמעון כנ"ל.

תירוצ: 'אותה' לא משמע ליה: רבי שמעון בן יהודה לא סובר שלומדים מ"אותה" כמו שלמד ת"ק בשם רבי שמעון.

קושיא: **מאי שנא דרגלים דלא מכפרי אדיום הכפורים וכו':** גם שאלה זו בדומה לשאלה הנ"ל. מדוע לדעת רבי שמעון בן יהודה שעיר יום כיפור מכפר על מה שמכפר הרגלים? הרי מאותו הפסוק שלומדים שרגלים לא מכפרים על יום כיפור, לומדים גם שיום כיפור לא מכפר עליהם. וכנ"ל בדעת ת"ק בשם רבי שמעון.

תירוצ: 'אחת' לא משמע ליה: כנ"ל.

קושיא: **אמאי? דכי כתיב אחת וכו':** מדוע רבי שמעון בן יהודה לא לומד מה"אחת" שנאר בשעיר יום הכיפורים? לכאורה בגלל שהפסוק מדבר על שעיר הנעשה בפנים. אך אם כן הוא גם לא יכול ללמוד ממנו שרגלים לא מכפרים על יום הכיפורים, שהרי לומדים זאת מאותו הפסוק, מה"אחת" שנאמר בתחילת הפסוק.

תירוץ: לעולם אחת משמע ליה וכו': באמת רבי שמעון בן יהודה כן דורש את ה"אחת" שבתחילת הפסוק ללמד ששעירי הרגלים לא מכפרים על מה שמכפר שעיר יום כיפור. אבל הוא לומד מה"אחת" שבסוף הפסוק, כי סמוך אליו 'קרנותיו'. דהיינו "וְכִפֹּר אֶת־הָאֶרֶץ עַל קִרְנֹתָיו אֶחָת בַּשָּׁנָה מִדָּם חֲטָאת הַכֹּהֲנִים". ללמד שדוקא השעיר הפנימי שניתן על קרנות המזבח הפנימי, מכפר רק 'אחת' ולא שתי כפרות, אבל שעיר החיצון מכפר גם על מה שמכפרים שעירי הרגלים.

*

אמר עולא אמר רבי יוחנן - תמידין שלא הוצרכו לצבור: את קרבן התמיד הקרב בוקר וערב, קונים מהכסף הנמצא בתרומת הלשכה אותו תורמים כל ישראל. בכל שנה בר"ח ניסן צריך להביא את התמידין מכאן ואילך מכסף של תרומה חדשה.

ולכן ביום האחרון של חודש אדר מקריבים את התמידים האחרונים מהתרומה של השנה הנוכחית. אמנם ישנו דין שאין פוחתים מששה טלאים 'בלשכת הטלאים'. נמצא שביום האחרון של חודש אדר היו בלשכה שישה טלאים, ולאחר שהקריבו את שני התמידים של אותו היום נשארו בלשכה ארבעה טלאים. טלאים אלה הקודשו לקרבן אבל אי אפשר יותר להקריב אותם.

מה עושים איתם? פודים אותם על כסף של חולין (והכסף הולך ל'מותר התרומה הישנה' ומשתמשים בו לציפוי לקודש הקודשים), והבהמות יוצאות לחולין. ואז חוזרים וקונים אותם בחזרה מהכסף של התרומה החדשה, ומשתמשים בהם לתמידים בשנה החדשה.

החידוש בדברי עולא, שלמרות שתמיד אפשר לפדות קרבן רק אם יש בו מום, כאן פודים אותם אפילו שהם תמימים בלא מום.

אמר ליה רב חסדא: מי יקשיב לך ולרבי יוחנן רבך? הרי לא היה בתמידים הללו מום, ואם כן איך קדושת הגוף שהיתה בהן הלכה מהם על ידי הפדיון?

אמר ליה - את לא תסברא וכו': אמנם אתה צודק לגבי קרבן יחיד. אבל האם אתה לא סובר שלא אומרים 'קדושה שבהן להיכן הלכה' בקרבות ציבור וניתן לפדות אותם למרות שהם תמימים? והרי יש ראייה לכך מהמשנה הבאה.

והתנן מותר הקטורת וכו': יבואר בדף של מחר בעזרת ה'.